סיפורי מעשיות — מעשה ו; ממלך עניו

סיפורי מעשיות משנים קדמוניות-מעשה ו - ממלך עניו

- מַעֲשֶׂה בְּמֶלֶךְ אֶחָד וְהָיָה לוֹ חָכָם אָמַר הַמֶּלֶךְ לְהֶחָכָם. בַּאֲשֶׁר שֶׁיֵּשׁ מֶלֶךְ שֶׁחוֹתֵם עַצְמוֹ שֶׁהוּא גִּבּוֹר גָּדוֹל וְאִישׁ אֱמֶת וְעָנָו וְהִנֵּה גִּבּוֹר אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא גִּבּוֹר מֵחֲמַת שֶׁסְּבִיב מְדִינָתוֹ הוֹלֵךְ הַיָּם וְעַל הַיָּם עוֹמְדִים חַיִל עַל סְפִינוֹת עִם תּוֹתָחִים, וְאֵינָם מַנִּיחִים לְהִתְקָרֵב וְלִפְנִים מִן הַיָּם יֵשׁ מָקוֹם שֶׁטּוֹבְעִין בּוֹ שֶׁקּוֹרִין ביצה טובענית, גָּדוֹל סְבִיב הַמְּדִינָה שֶׁאֵין שָׁם כִּי אִם שְׁבִיל קָטָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ שָׁם כִּי אִם אָדָם אֶחָד וְגַם שָׁם עוֹמְדִים תּוֹתָחִים וּכְשֶׁיָּבוֹא אֶחָד לְהִלָּחֵם מוֹרִים עִם הַתּוֹתָחִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְשָׁם.

אַךְ מַה שֶׁחוֹתֵם עַצְמוֹ אִישׁ אֱמֶת וְעָנָו זֶה אֵינִי יוֹדֵעַ וַאֲנִי רוֹצֶה שֶׁתָּבִיא אֵלַי הַתְמוֹנַת דִּיוּקָן שֶׁל אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ כִּי יֵשׁ לְהַמֶּלֶךְ כָּל הַתְמוֹנוֹת דִּיוּקָן שֶׁל כָּל הַמְּלָכִים וְהַתְמוֹנַת דִּיוּקָן שֶׁלּוֹ לֹא נִמְצָא אֵצֶל שׁוּם מֶלֶךְ כִּי הוּא נִסְתָּר מִבְּנֵי אָדָם כִּי הוּא יוֹשֵׁב תַּחַת כִּלָּה [וילון], וְהוּא רָחוֹק מִבְּנֵי מְדִינָתוֹ.

הָלַךְ הֶחָכָם אֶל הַמְּדִינָה אָמַר הֶחָכָם בְּדַעְתּוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לֵידַע מַהוּת הַמְּדִינָה וְעַל יְדֵי מַה יֵּדַע הַמַּהוּת שֶׁל הַמְּדִינָה ? עַל יְדֵי הַעְנִיֵּנִי צְחוֹק שֶׁל הַמְּדִינָה כִּי כְּשֶׁצְּרִיכִים לֵידַע דָּבָר, צְרִיכִים לֵידַע הַעְנִיֵּנִי צְחוֹק שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי עִנְיֵנִי צְחוֹק. יֵשׁ אֶחָד שֶׁמְּכַוֵּן בֶּאֱמֶת לְהַזִּיק לַחֲבֵרוֹ בִּדְבָרָיו וּכְשֶׁחֲבֵרוֹ מַקְפִּיד עָלָיו, אוֹמֵר לוֹ: אֲנִי מְצַחֵק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כְּמִתְלַהְלֵהַּ" וְכוּ' וְאָמַר: הֲלֹא מְצַחֵק אָנִי! וְכֵן, יֵשׁ אֶחָד שֶׁמִּתְכַּוֵּן בְּדֶרֶךְ צְחוֹק, וְאַף עַל פִּי כֵן חֲבֵרוֹ נִזּוֹק עַל יְדֵי דְּבָרָיו וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי עִנְיֵנֵי צְחוֹק.

וְיֵשׁ בְּכָל הַמְּדִינוֹת מְדִינָה שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַמְּדִינוֹת וּבְאוֹתָהּ הַמְּדִינָה יֵשׁ עִיר אַחַת שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הָעֲיָרוֹת שֶׁל כָּל הַמְּדִינָה שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַמְּדִינוֹת וּבְאוֹתָהּ הָעִיר יֵשׁ בַּיִת אֶחָד שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַבָּתִּים שֶׁל כָּל הָעִיר שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הָעֲיָרוֹת שֶׁל הַמְּדִינָה שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַמְּדִינוֹת וְשָׁם יֵשׁ אָדָם שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַבַּיִת וְכוּ' וְשָׁם יֵשׁ אֶחָד שֶׁעוֹשֶׂה כָּל הַלֵּיצָנוּת וְהַעְנִיֵּנִי צְחוֹק שֶׁל הַמְּדִינָה.

וְלָקַח הֶחָכָם עִמּוֹ מָמוֹן רַב, וְהָלַךְ לְשָׁם וְרָאָה שֶׁעוֹשִׂים כַּמָּה מִינֵי לֵיצָנוּת וּצְחוֹק וְהֵבִין בְּהַעְנִיֵּנִי צְחוֹק שֶׁהַמְּדִינָה כֻּלָּהּ מְלֵאָה שְׂקָרִים מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף כִּי רָאָה שֶׁעוֹשִׂין צְחוֹק אֵיךְ מְאַנִּים וּמַטְעִים בְּנֵי אָדָם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְאֵיךְ הוּא בָּא לָדוּן בְּהַמַּאנִיסְטֶרַאט [ערכאה נמוכה] וְשָׁם כֻּלּוֹ שֶׁקֶר וּמְקַבְּלִין שֹׁחַד וְהוֹלֵךְ לְהַסָּאנְד [ערכאה גבוהה יותר] הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְגַם שָׁם כֻּלּוֹ שֶׁקֶר וְהָיוּ עוֹשִׂים בְּדֶרֶךְ צְחוֹק אָן שְׁטֶעלִין [כעין הצגה] מִכָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ.

וְהֵבִין הֶחָכָם בְּאוֹתוֹ הַצְּחוֹק שֶׁהַמְּדִינָה כֻּלָּהּ מְלֵאָה שְׂקָרִים וְרַמָּאוּת, וְאֵין בָּהּ שׁוּם אֱמֶת וְהָלַךְ וְנָשָׂא וְנָתַן בְּהַמְּדִינָה וְהִנִּיחַ עַצְמוֹ לְהוֹנוֹת אוֹתוֹ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָלַךְ לָדוּן לִפְנֵי הָעַרְכָּאוֹת וְהֵם כֻּלָּם מְלֵאִים שֶׁקֶר וּשְׁחָדִים וּבְיוֹם זֶה נָתַן לָהֶם שֹׁחַד, לְמָחָר לֹא הִכִּירוּהוּ.

וְהָלַךְ לְעַרְכָּאוֹת גְּבוֹהַּ יוֹתֵר, וְגַם שָׁם כֻּלּוֹ שֶׁקֶר עַד שֶׁבָּא לִפְנֵי הַסָּאנַאט [ערכאה עליונה יותר] וְגַם הֵם מְלֵאִים שֶׁקֶר וּשְׁחָדִים, עַד שֶׁבָּא אֶל הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ.

וּכְשֶׁבָּא אֶל הַמֶּלֶךְ עָנָה וְאָמַר: עַל מִי אַתָּה מֶלֶךְ ? שֶׁהַמְּדִינָה מְלֵאָה שְׁקָרִים כֻּלָּהּ, מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, וְאֵין בָּהּ שׁוּם אֱמֶת וְהִתְחִיל לְסַפֵּר כָּל הַשְּׁקָרִים שֶׁל הַמְּדִינָה.

וּכְשֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁמַע דְּבָרָיו הִרְכִּין אָזְנָיו אֵצֶל הַוּילוֹן לִשְׁמַע דְּבָרָיו כִּי הָיָה תָּמוּהַּ לְהַמֶּלֶךְ שֶׁיִּמְצָא אִישׁ שֶׁיּוֹדֵעַ מִכָּל הַשְּׁקָרִים שֶׁל הַמְּדִינָה וְהַשָּׂרִי מְלוּכָה שֶׁשָּׁמְעוּ דְּבָרָיו הָיוּ כּוֹעֲסִים עָלָיו מְאד וְהוּא הָיָה מְסַפֵּר וְהוֹלֵךְ הַשְּׁקָרִים שֶׁל הַמְּדִינָה.

עָנָה וְאָמַר [הֶחָכָם הַנַּ"ל] וְהָיָה רָאוּי לוֹמַר שֶׁגַּם הַמֶּלֶךְ כְּמוֹתָם, שֶׁהוּא אוֹהֵב שֶׁקֶר כְּמוֹ הַמְּדִינָה אַךְ מִזֶּה אֲנִי רוֹאֶה אֵיךְ אַתָּה אִישׁ אֱמֶת וּבְשָׁבִיל זֶה אַתָּה רָחוֹק מֵהֶם מֵחֲמַת שֶׁאֵין אַתָּה יָכוֹל לְסְבֹּל הַשֶּׁקֶר שֶׁל הַמְּדִינָה וְהִתְחִיל לְשַׁבֵּחַ הַמֶּלֶךְ מְאד מְאד.

וְהַמֶּלֶךְ, מֵחֲמַת שֶׁהָיָה עָנָו מְאד, וּבִמְקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם עַנְוָתָנוּתוֹ כִּי כֵן דֶּרֶךְ הֶעָנָו, שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁמְּשַׁבְּחִין וּמְגַדְּלִין אוֹתוֹ יוֹתֵר נַעֲשֶׂה קָטָן וְעָנָו יוֹתֵר וּמֵחֲמַת גֹּדֶל הַשֶּׁבַח שֶׁל הֶחָכָם, שֶׁשִּׁבַּח וְגִדֵּל אֶת הַמֶּלֶךְ בָּא הַמֶּלֶךְ בַּעֲנִיווּת וְקַטְנוּת מְאד, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה אַיִן מַמָּשׁ וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְאַפֵּק וְהִשְׁלִיךְ אֶת הַוּילוֹן לִרְאוֹת אֶת אוֹתוֹ הֶחָכָם מִי הוּא זֶה שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וּמֵבִין כָּל זאת?

וְנִתְגַּלָּה פָּנָיו וְרָאָה אוֹתוֹ הֶחָכָם וְהֵבִיא הַתמונת דיוקן שֶׁלּוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ.

דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת צִיּוֹן הִיא בְּחִינַת הַצִּיּוּנִים שֶׁל כָּל הַמְּדִינוֹת, שֶׁכֻּלָּם נִתְוַעֲדִים לְשָׁם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְרָאָה אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוּן וְזֶהוּ: "חֲזֵה" צִיּוֹן "קִרְיַת" מוֹעֲדֵינוּ רָאשֵׁי תֵּבוֹת מ"צ"ח"ק, שֶׁשָּׁם הָיוּ נִתְוַעֲדִים כָּל הַצִּיּוּנִים, וּמִי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לֵידַע לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר אוֹ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, הָיָה יוֹדֵעַ שָׁם יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן.

רְאֵה וְהָבֵן וְהַבֵּט אַתָּה, הַמְעַיֵּן, עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מַגִּיעִים אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה וְיַגִּיעַ לֵידַע וּלְהַשִּׂיג מְעַט מִסּוֹדוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַלָּלוּ, אֲשֶׁר לא נִשְׁמְעוּ כָּאֵלֶּה מִיָּמִים קַדְמוֹנִים.

וְדַע שֶׁכָּל אֵלּוּ הַפְּסוּקִים וְהָרְמָזִים הַמּוּבָאִים אַחַר קְצָת הַמַּעֲשִׂיּוֹת הֵם רַק רְמָזִים וְגִלּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא, לְמַעַן יֵדְעוּ כִּי לא דָּבָר רֵיק הוּא, חַס וְשָׁלוֹם וְכַאֲשֶׁר נִשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ שֶׁאָמַר שֶׁהוּא מְגַלֶּה אֵיזֶה רְמָזִים בְּעָלְמָא בְּאֵיזֶה פְּסוּקִים הַמְרַמְּזִים לְסוֹד הַמַּעֲשִׂיּוֹת, לְמַעַן דַּעַת שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר חַס וְשָׁלוֹם דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֲבָל סוֹד הַמַּעֲשִׂיּוֹת בְּעֻצְּם רָחוֹק מִדַּעְתֵּנוּ וְעָמק עָמק, מִי יִמְצָאֶנּוּ